

Ziekelijke afgunst

Abel Sánchez is een zondagskind. Vriendschappen op school, een knappe vrouw, zijn succes als schilder: alles komt hem aan-waaien. Joaquín Monegro, die vanaf de

wieg met hem opgroeide, is daar stinkend jaloers op. Het lang niet gekke leven dat hij zelf opbouwt – baan met aanzien, lieve vrouw, wolk van een dochter – doet daar niets aan af.

Dat Joaquín er zelfs niet van opkikkert dat Abels zoon meer van hem houdt dan van zijn eigen vader, is het definitieve bewijs dat zijn afgunst meer dan een ziekelijke afwijking is: het is de brandstof die hij nodig heeft om te leven. Niet zijn vriend is de bron van zijn jaloezie, maar zijn eigen inborst. Joaquín is de schepper van zijn eigen lijden.

Deze deterministische visie werpt een schaduw over een van de ideeën die als een rode draad door het werk van Miguel de Unamuno loopt. Unamuno werd geboren in Bilbao en interesseerde zich bijzonder voor de Baskische taal. Hij studeerde letteren en filosofie en promoveerde in 1884 op 'Oorsprong en prehistorie der Basken'. Het geloof, zo verkondigde de Spaanse schrijver in verschillende essays en romans, is geen gave, maar een daad. God is geen vanzelfsprekendheid voor de mens, maar moet bevochten worden. Of zoals Unamuno het kernachtig uitdrukte: *creer es crear* (geloven is scheppen).

Dit idee was Unamuno's houvast in de grote existentiële crisis die zijn leven en denken beheerste. In *Abel Sánchez* (1917) laat hij zijns ondanks een gat in deze overtuiging door de obsessieve, pathologische aard bloot te leggen van het door hem zo gekoesterde scheppingsdenken.

In *Abel Sánchez* ontbreken capriolen met structuur en taal zoals Unamuno die ten beste gaf in de kort geleden verschenen vertalingen *Liefde en pedagogiek* en *Nevel* (1914). Alles staat in dienst van Joaquín Monegro's ziekelijke afgunst, zelfs het voor Unamuno zo kenmerkende gefilosofeer in dialogen. Dankzij deze consequent volgehouden monomanie is *Abel Sánchez* niet alleen Unamuno's kaalste, maar ook zijn indrukwekkendste roman.

Maarten Steenmeijer

★★★★☆

Miguel de Unamuno: Abel Sánchez.

Uit het Spaans vertaald door Bart Peperkamp.

Menken, Kasander & Wigman; 169 pagina's; €22,50.

ISBN 978 90 7462 271 4.